

20. 9. 2001

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Mezinárodní rozměr Ústavy ČR

Ústava České republiky byla v závěru roku 1992 vytvořena poměrně rychle, kritici dokonce říkají, že až příliš horkou jehlou, ale přesto jí lze považovat za velmi kvalitní. Jediné, co této Ústavě opravdu chybí je její mezinárodní rozměr, protože v souvislosti se závazky České republiky v mezinárodním právu je velmi stručná. O nápravu se nyní snaží vládní návrh novely, schválený Poslaneckou sněmovnou, který čeká na své projednání v Senátu.

Ústava České republiky byla v závěru roku 1992 vytvořena poměrně rychle, kritici dokonce říkají, že až příliš horkou jehlou, ale přesto jí lze považovat za velmi kvalitní. Jediné, co této Ústavě opravdu chybí je její mezinárodní rozměr, protože v souvislosti se závazky České republiky v mezinárodním právu je velmi stručná. O nápravu se nyní snaží vládní návrh novely, schválený Poslaneckou sněmovnou, který čeká na své projednání v Senátu.

Nedostatkům v mezinárodním rozměru české ústavy se věnovala řada odborných článků znalců Ústavního práva (Wagner, Malenovský ad.), kteří za největší mezery označují: neexistenci pravidla, které by upravilo vztah mezinárodního práva a práva vnitrostátního v celé jeho šíři, nejasné stanovisko k obyčejovému mezinárodnímu právu, definování vztahu pouze ke smlouvám o lidských právech a svobodách a opomenutí ostatních smluv a absenci ustanovení umožňujícího přistoupení ČR k ES (EU) a přenesení části svrchovaných pravomocí na tuto mezinárodní instituci. Posledně zmíněná problematika pak byla asi hlavním impulsem na cestě ke zmiňované novele, protože v souvislosti s přípravou České republiky na vstup do Evropských společenství je novela absolutně nezbytná.

Jak tedy navrhuje tyto nedostatky řešit vládní novela?

Článek 1 proklamující Českou republiku jako svrchovaný, jednotný a demokratický stát má být doplněn o druhý odstavec, ve kterém bude jasně stanoveno: „Česká republika dodržuje pravidla mezinárodního práva a závazky, které pro ni z mezinárodního práva vyplývají.“ Zde je nutno připomenout, že obrat „závazky vyplývající z mezinárodního práva“ zahrnuje všechna smluvní ujednání České republiky se subjekty mezinárodního práva, která ji zavazují, tedy nejen mezinárodní smlouvy schválené vládou, Parlamentem či příslušným ministerstvem, ale například i jednostranné právní akty České republiky, rozsudky mezinárodních soudů a jiné akty některých mezinárodních institucí, v žádném případě se však nejedná o politické závazky, které nemají právně závaznou povahu. Toto nové ustanovení nemá, dle důvodové zprávy k vládnímu návrhu, znamenat plný vnitrostátní účinek všech mezinárodních závazků, ale spíše východisko pro činnost orgánů moci výkonné, zákonodárné i soudní.

Novela transformuje i dříve velmi problematický článek 10, kde bude nyní řešen případný rozpor mezi vyhlášenými mezinárodními smlouvami, s jejichž ratifikací vyslovil souhlas Parlament a jimiž je Česká republika vázána a českým právem, když jasně dává přednost mezinárodním smlouvám (s výjimkou mezinárodních smluv, které Parlament provedl zákonem). Po vzoru evropských zemí zavádí novela takzvanou předběžnou kontrolu ústavnosti mezinárodních smluv, kterou bude vykonávat Ústavní soud ČR.

Pro integraci České republiky do evropských struktur je však nejdůležitější obsah nově zaváděných článků 10a - 10c, které umožňují aby: „Mezinárodní smlouvou mohly být některé pravomoci ústavních orgánů převedeny na mezinárodní instituci.“ Jedná se v členských státech ES o obvyklé ustanovení umožňující přesun příslušných pravomocí na orgány ES a tedy ústavní zakotvení závaznosti jejich rozhodnutí v členském státě. Pro ratifikaci takové mezinárodní smlouvy bude dle novely nutné dosáhnout při schvalování v Parlamentu třipětinové většiny všech poslanců a

třipětinové většiny přítomných senátorů (jedná se tedy o kvalifikovanou většinu nutnou např. i pro změnu Ústavy), pokud ovšem není ústavním zákonem stanovena nutnost konání referenda. Takto se tedy současná vláda vyhnula řešení otázky referenda o přístupu ČR k ES a zachovala ústavní průchodnost obou variant.

Velmi důležité je také výkladové pravidlo obsažené v novém článku 10b, které říká, že ústavní pořádek, mezinárodní smlouvy (jež jsou součástí českého právního řádu) a jiné právní předpisy nelze vykládat a používat způsobem neslučitelným se závazky vyplývajícími z členství ČR v mezinárodní instituci. Jde zde zejména o zabránění zneužívání práva členského státu při obcházení pravidel ES, kde by při jejich nedodržování bylo odkazováno na právo členského státu. Toto pravidlo je často využíváno v odůvodněných rozsudcích Evropského soudního dvora při ochraně základních principů evropské integrace (volný pohyb zboží, osob, kapitálu a služeb atd.).

Současná česká vláda předložila velmi podobnou novelu Ústavy i v roce 1999, kdy však nebyla schválena Parlamentem, protože její součástí byla i ustanovení umožňující vládě vydávat nařízení s mocí zákona, čímž by vláda mohla obejít schvalovací proces v Parlamentu.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Mezinárodní dožádání a lhůta pro stanovení daně: kritéria účelnosti, věcnosti a včasnosti v judikatuře](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [JIŘÍ HARNACH - VEŘEJNÉ ZAKÁZKY LIVE! - BŘEZEN 2026](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Promlčení zápůjčky bez určení splatnosti v judikatuře Nejvyššího soudu](#)
- [Dva problémy s pracovní pohotovostí](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [10 otázek pro ... Kateřinu Mikulovou](#)